

TÜRKİYE’DE LOJİSTİK ÜZERİNE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

BİBLİOMETRIC ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES PERFORMED ON LOGISTICS IN TURKEY

Gülhan DURAN*
Süha ÇELİKKAYA**

Öz

Lojistik kavram itibariyle yeni olmakla birlikte özellikle firma performansını rekabet gücü açısından etkilediği için büyük önem taşımaktadır. İlk kez 20. yüzyılın başında literatürde adı geçen ve zamanla önemi artan lojistik kavramı Türkiye’deki pek çok akademik çalışmada da ele alınmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı Türkiye’de akademik yazma alanında lojistik üzerine yapılan lisansüstü tezleri çeşitli açılardan incelemektir. Çalışmanın verileri “YÖK Ulusal Tez Merkezinin” veri tabanından elde edilmiştir. 2000-2019 tarihleri arasında işletme alanında lojistik ile ilgili 529 tez çalışması tespit edilmiştir. Bunların 408’i yüksek lisans tezinden, 121 tanesi de doktora tezinden oluşmaktadır. Hazırlanan verilerin analizinde bibliyometrik yöntemden faydalanılmıştır. Çalışmanın hedefi, lojistik hakkında akademik yazında hangi konularda yoğunlaşma olduğunun belirlenmesidir. Araştırma sonucunda lojistik ile ilgili yapılan tez çalışmalarının daha çok firmalar açısından performans ölçümü, konum, lojistik köy ve tedarik zinciri yönetimi başlıkları altında toplandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Lisansüstü Tezler, Lojistik.

Jel Kodları: B17,R11, R15.

Abstract

Besides being a new concept, logistics plays a crucial role by affecting the performance of a company in terms of competitive capacity. Coined for the first time in early 20th century and growing in importance ever since, the concept of logistics has been addressed in many academic studies. In this respect the aim of this study is to examine from various aspects the postgraduate theses written about logistics in field of academic writing in Turkey. Data of the study were obtained from the database of “Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center”. 529 thesis studies were detected about logistics in field of business administration between 2000 and 2019. 408 of these studies are postgraduate thesis, and 121 of them are doctorate thesis. Bibliometric method was employed for analysis of the data collected. The aim of the study is to determine on which aspects of logistics there has been a concentration in academic writings. As a result of the study, it was determined that thesis studies performed as to logistics are centered upon performance measurement for firms, location, freight village and supply chain.

Key Words: Bibliometric Analysis, Postgraduate Theses, Logistics.

Jel Codes: B17,R11, R15.

* Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, e-mail: gulhanduran15@hotmail.com ORCID: 0000-0002-5924-7724

** Dr. Öğretim Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, e-mail: suhacelikkaya@sdu.edu.tr ORCID: 0000-0002-4104-1680

1.GİRİŞ

Değişen dünya koşulları ile birlikte toplumun gereksinimleri ve firmaların çalışma şekilleri hızla yenilenerek rekabet yöntemlerinin geliştirilmesine ön ayak olmuştur. Bu durum ise lojistik faaliyetlerin önemini arttırmıştır (Küçük, 2011:29). Lojistik, ilk defa 1905 yılında askeri bir terim olarak orduların sahip olduğu malzeme ve personelin taşınma, bakım, tedarik ve yenilenmesi hizmetlerinin gerçekleştirilmesi olarak kullanılmaktadır (Kobu, 2003:237). 1916'da Arch W. Shaw lojistiğin stratejik yanına dikkat çeken “İş Dünyasındaki Problemlere Yaklaşım” adlı kitabını yayınlamış ve aynı dönem içerisinde L.D.H. Weld dağıtım kanalları ve pazarlama elemanları kavramlarını tanıtmıştır (Stock ve Lambert, 2001:2). Lojistik bu açıdan ele alındığında bir operasyonun ya da planın ayrıntılı olarak örgütlenmesi ve uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda lojistik bilim ve sanat dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan lojistiğin mühendislik teknikleri, uygulama, üretim, geliştirme ve operasyonla ilgili olan alanları bilimsel olarak nitelendirilmektedir. Sanat dalı olarak bakılan kısmına ise geliştirilmiş insan tecrübesi, olumlu sonuçlar için bilimsel verilerle yenilikçi düşünce çalışmaları örnek verilmektedir (Langford, 1995:13). Lojistikte temel hedef ise, kaynakları kullanmak, müşteri hizmetlerinde yüksek bir kaliteyi yakalamak ve rekabet üstünlüğü elde etmektir (Çancı ve Erdal, 2003: 35).

Rekabet üstünlüğü elde etmenin en önemli unsuru iyi bir lojistik yönetimi faaliyeti ile gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler içerisinde; Enformasyon, Elleçleme, Envanter yönetimi, Nakliye, Depolama, Sipariş işleme, Ambalajlama, Satın alma yönetimi yer almaktadır (Beşli, 2004:12). Lojistik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için güçlü bir organizasyon ve planlanan bu organizasyonların verimli şekilde uygulanması gereklidir (Duran, 2017:110). Ancak, lojistik faaliyetlerin karmaşık ilişkiler ağına dönüşmesi karşımıza yeni bir yapı olan “Tedarik Zinciri Yönetimi” kavramını getirmektedir. Bu kavramla vurgulanmak istenen piyasadaki talep durumu çerçevesinde, firmaların tedarik kanallarının lojistik yönetimi ile değerlendirilmesini sağlamaktır (Demirkollu, 2001:3). 1970'lerden bu yana firmalar ekonomik güçlerin etkisi, yabancı rekabeti, hızlı performans gereksinimleri ile lojistiğin öneminin artmasında birer araç olmuştur. Diğer yandan lojistiğin öneminin önümüzdeki süreçte daha da artacağı düşünülmektedir (Suvacı, 2016:264). Lojistiğin, geçmişten günümüze dönüşümü incelenirse giderek ihtiyaç haline geldiği ve rekabet sağlama unsuruna dönüştüğü görülmektedir. Bu yaşanan dönüşümü literatürde yer alan kitap, makale ve uluslararası katılımın olduğu çok sayıda kongre (EMEA, TRANSLOG, IL and SCC vd.) ile görmek mümkün olmaktadır. Lojistik araştırmaları incelendiğinde bu alandaki çalışmaları ele alacak ve de araştırmaların meydana getirdiği kavramsal çerçevenin değişimini yansıtacak yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Lojistik araştırmalarında meydana gelen değişimin gözlemlenebilmesi ve bilimsel yayınlardaki gelişimin belirlenebilmesi hususunda bibliyometrik çalışmalar farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bibliyometrik yöntem, literatürdeki araştırma politikalarının tespit edilmesinde ve yayınlara yönelik politika üretilmesinde kullanılmakta olan bir araçtır.

Çalışmada, 2000-2019 döneminde Türkiye’de lojistik alanında yer alan lisansüstü tez çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmektedir. Literatürde lojistik alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanmamıştır. Bu kapsamda, araştırmanın örnekleme önceden belirlediğimiz anahtar kelimeler üzerinden YÖK tez merkezi veri tabanında, 2000-2019 döneminde işletmecilik alanında yapılmış lisansüstü çalışmalardır. Araştırma bu örneklem ile kısıtlandırılmıştır.

2.BİBLİYOMETRİYE İLİŞKİN LİTERATÜR ÇALIŞMALARI

Bibliyometri tanım olarak nicel analiz yöntemlerini ifade eden matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin uygulanabildiği ortamı ifade etmektedir (Pritchard, 1969:348). Bibliyometri çalışmaları fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanlarında yoğunlaşsa da özellikle sosyal bilimler alanında kullanımının arttığı gözlemlenmektedir. Bibliyometri terimi ilk olarak P. Otlet tarafından 1934 yılında ele alınmıştır. Daha sonra Pritchard, 1969 yılında “İstatistiksel Bibliyografya mı Yoksa Bibliyometri mi?” başlıklı makalesinde kütüphane ve bilgi bilimi yazınında bu terimi ilk kez kullanmıştır (Pritchard, 1969:348). Türkiye’de hazırlanan ilk bibliyometrik çalışma ise Özınönü (1970) ye aittir. Çalışmada Türkiye’nin temel bilimlerdeki durumu incelenerek belirli alanlardaki bilimsel verimliliğinin ölçülmesine yönelik bulgular ortaya koyulmuştur (Suvacı, 2016:265).

Türkiye’de yapılan bibliyometrik çalışmalara bakıldığında genellikle lisansüstü tez ve akademik makale üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Lisansüstü tez çalışmalarında ulusal tez veri tabanından faydalanılırken, makale üzerine yapılan bibliyometrik çalışmalarda ise doğrudan dergi incelemesi ya da konu/alan incelemesi yapıldığı gözlemlenmiştir. Türkiye’deki lisansüstü tezlere yönelik hazırlanan bibliyometrik çalışmalar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle Yapılmış Bazı Çalışmalar

Yazarlar	Yıl	Konu	İçerik
Durmuş, Kaya	2018	Vakıflar Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezler.	197 Yüksek Lisans 64 Doktora
Çelikkaya	2018	Isparta Üzerine Yazılan Lisansüstü Çalışmalar.	699 Yüksek Lisans 99 Doktora 44 Uzmanlık
Kavakçı, Yardımcıoğlu	2017	İbni Haldun Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar.	68 Yüksek Lisans 15 Doktora
Beşel	2017	Maliye Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar.	1380 Yüksek Lisans 334 Doktora
Çabukoğlu, Yardımcıoğlu	2017	İktisat Alanında Yapılmış Doktora Tezleri.	1564 Doktora
Selçuk, Yardımcıoğlu	2017	İslam Ekonomisi ve Finansı Alanında Lisansüstü Tezler.	326 Yüksek Lisans 75 Doktora
Kan	2017	Akademik Yazma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler.	29 Yüksek Lisans 19 Doktora
Canbulat Vd.	2016	ABD ve Kanada’da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezler.	18 Yüksek Lisans 135 Doktora
Yazıcı, Bekereci	2016	Fen Bilimleri Eğitimi Alanında 2012-2014 Yılları Arasında Yapılan Doktora Tezleri.	36 Doktora
Güngörmüş	2016	Muhasebe Standartlarına Yönelik Yazılan lisansüstü çalışmalar.	272 Yüksek Lisans 40 Doktora
Tayfun Vd.	2016	Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezler.	269 Yüksek Lisans 69 Doktora

Bayın	2015	Sağlık Turizmi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler.	78 Lisans 15 Doktora	Yüksek
Gül vd.	2015	Sağlık Yönetimi Lisansüstü Programlarında Yapılan Tezler.	449 Lisans 33 Doktora	Yüksek
Mendeş Pekdemir vd.	2015	İstanbul Üniversitesi İşletme Yönetimi ve Organizasyon Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri.	59 Lisans 43 Doktora	Yüksek
Durukan vd.	2015	Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezleri.	326 Lisans	Yüksek
Coşkun vd.	2014	Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezler.	61 Lisans 11 Doktora	Yüksek
Aktan	2014	Stratejik Planlama Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler.	135 Lisans 15 Doktora	Yüksek
Alkan	2014	Muhasebe Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler.	530 Lisans 126 Doktora	Yüksek
Nergiz	2014	Lisansüstü Turizm Tezleri.	1565 Lisans 783 Doktora	Yüksek
Küçükoğlu, Ozan	2013	Sınıf Öğretmenliği Alanındaki Lisansüstü Tezler.	408 Lisans 55 Doktora	Yüksek
Akdeve, Köseoğlu	2013	İş Etiği Alanındaki Akademik Çalışmalar.	90 Lisans 23 Doktora	Yüksek
Tatlı, Adıgüzel	2012	Lisansüstü Karşılaştırmalı Eğitim Tezler.	45 9 Doktora	Yüksek
Uygun	2012	Eğitim Tarihi Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezler.	53 Lisans 8 Doktora	Yüksek
Benligiray	2012	Bankacılık Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezler.	1483 Lisans 287 Doktora	Yüksek
Karadağ	2009	Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezleri.	211 Doktora	
Küçük	2002	Osmanlı Üzerine Yapılan Tezler.	4500 Lisansüstü	

Lojistik alanında tezlere yönelik herhangi bir araştırma yapılmamış olsa da makale çalışmaları üzerine yapılan bibliyometrik çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri Wegner ve Kemmerking'e (2010:371) aittir. Çalışmada lojistik alanında 1998-2007 yılları arasında hazırlanan eserler incelenmiştir. Genel olarak çalışma, lojistik alanında işletmelere yapılan anketlere cevap verme konusunda sıkıntı yaşanıp yaşanmadığını ölçmeyi hedeflemiştir. Bir diğer çalışmada, Georgi vd. (2013:530) Lojistik ve Tedarik Zinciri alanındaki çalışmaları dört uluslararası alanda yayımlanan derginin sayıları çerçevesinde bibliyometrik analiz ile incelenmiştir. Çalışma kapsamında 412 makale incelenmiş ve 17.000 kaynakça ele alınmıştır. Ayrıca atıf akışı ve en çok atıf yapılan çalışmalarda belirlenmiştir. Benzer bir çalışma yeşil tedarik zinciri üzerinde yapılmıştır. Bu alanda yayımlanmış, 1992-2013 yılları arasında yer alan toplam 1586 makalenin 884 tanesini ele almıştır (Fahimnia vd. 2015:105). Son olarak da Suvacı (2016:265) sosyal bilimler veri tabanında yayımlanan lojistik ve tedarik zinciri alanında yayımlanan 34 makaleyi bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Türkçe yazında

lojistik alanında tezler üzerine bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanılmamıştır. Bunun en önemli sebebinin sosyal bilimler alanında yeni olması gösterilebilir. Fakat dünyada lojistik, firmalar ve akademik çevre tarafından önemsenmektedir. Bu sebeple çalışmada lojistiğin bibliyometrik profili ortaya konularak bu alanın eksik ve/veya üstün olan tarafları tespit edilmeye çalışılmış. alan yazındaki bir açığın kapatılabileceği düşünülmektedir.

3.YÖNTEM

Çalışmada, YÖK tez veri tabanında bulunan lojistik konulu işletme alanında hazırlanmış olan lisansüstü tez çalışmaları incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda YÖK tez veri tabanında yer alan 529 tez çalışması araştırılmıştır. Çalışmada 2000 yılından 2019 yılına kadarki süreç içerisinde yayımlanan tez çalışmaları taranmıştır. Gerçekleştirilen tarama işlemi neticesinde 408 yüksek lisans ve 121 doktora tez çalışması incelenmiştir. Çalışmada bir sonraki aşama olarak tez çalışmalarını incelemek için parametreler belirlenmiştir. Lisansüstü tez çalışmalarının künyesini ortaya koymak için yayınlandığı üniversite, yayın yılı, yazarların danışmanlarının akademik unvanları, sayfa sayısı aralıkları, araştırmanın türü, yayın dili ve anahtar kelimeler dikkate alınmıştır.

3.1.Araştırma Yaklaşımı

Çalışmada yer alan parametre kapsamı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Tezlerin Türü: Parametre, hazırlanan tezlerin yüksek lisans ve doktora olarak ayırımı tanımlamaktadır.

Yayın Yılı: 2000-2019 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tez çalışmalarını kapsamaktadır.

Yazım Dili: Çalışmaların hangi dillerde hazırlandığını tanımlamaktadır.

Yazarların Danışmanlarının Akademik Unvanları: Tezi hazırlayan yazarların danışmanlarının tez yayımlandığı esnada sahip oldukları akademik unvanı tanımlamaktadır.

Sayfa Aralığı: Lojistik konulu yazılan tezlerin sayfa aralığını belirlemektedir.

Konularına Göre: Yapılan çalışmanın lojistik konu başlığında hangi alt başlıkta hazırlandığını tanımlamaktadır.

Araştırma Yöntemi: Çalışmanın nitel mi yoksa nicel olarak mı hazırlandığını tanımlamaktadır.

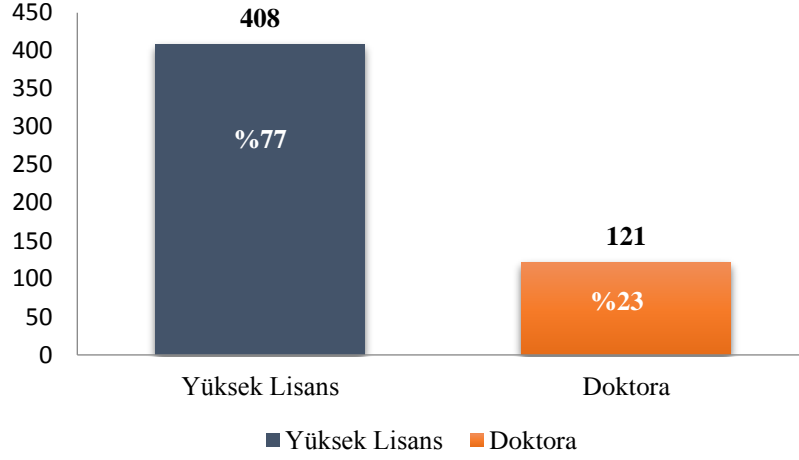
Yayımlanan Üniversitelere Göre Dağılımı: Parametre yazarların tez çalışmalarını hazırladıkları üniversiteleri belirtmektedir.

Anahtar Kelimeler: Parametre ile çalışmaların odaklandığı temel noktayı belirtmek için anahtar kelimeler ele alınmaktadır.

3.2.Bulgular

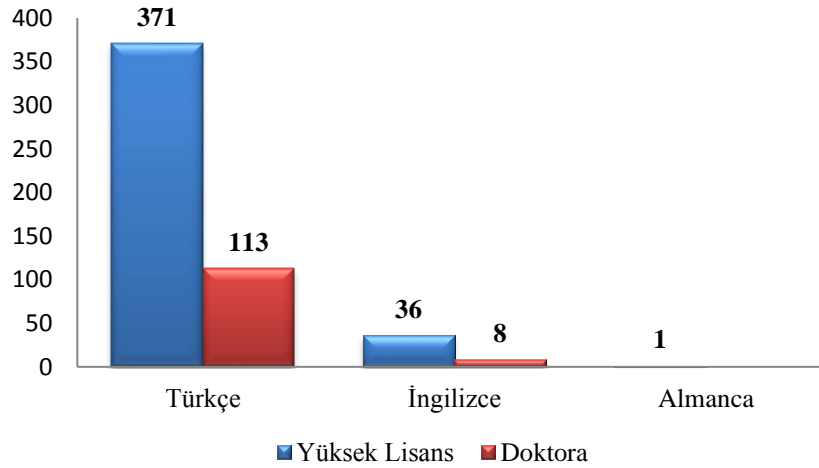
Çalışmada, 2000-2019 yılları arasında YÖK tez veri tabanında yer alan 90 farklı üniversitenin tez çalışmaları araştırılmıştır. Araştırmanın geneline dair gözlemlenen veriler tablolar ve grafikler aracılığı ile aktarılmıştır.

Grafik 1: Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

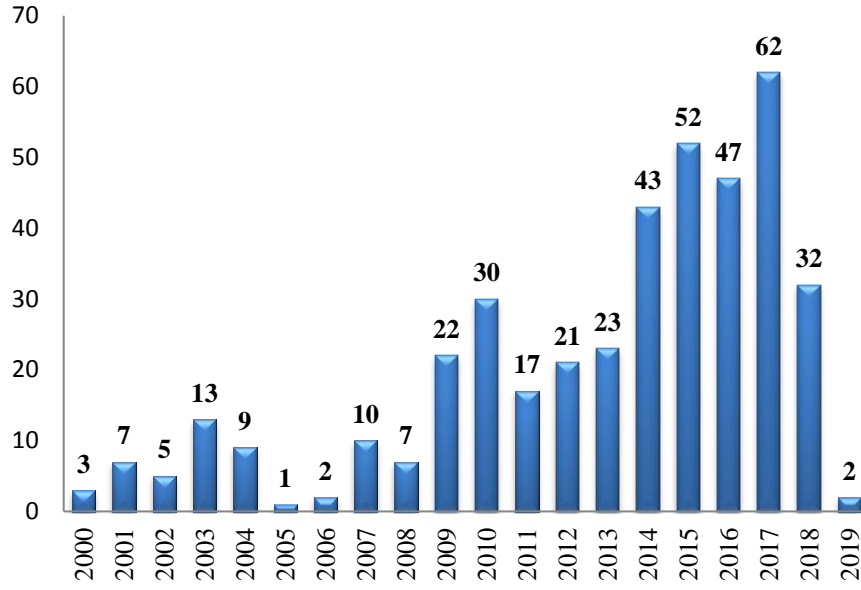
Çalışmada 408'i yüksek lisans, 121'i doktora olmak üzere toplam 529 lisansüstü tez analiz edilmiştir. Buna göre 2000-2019 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezlerin %77'si yüksek lisans, %23'ü ise doktora tez çalışmasıdır. Bu durum, lojistik hakkında yapılmış olan yüksek lisans tezlerinin doktora seviyesinde yapılan tezlerin 3 katı olduğunu göstermektedir.

Grafik 2: Lisansüstü Tezlerin Yazım Dillerine Göre Dağılımı

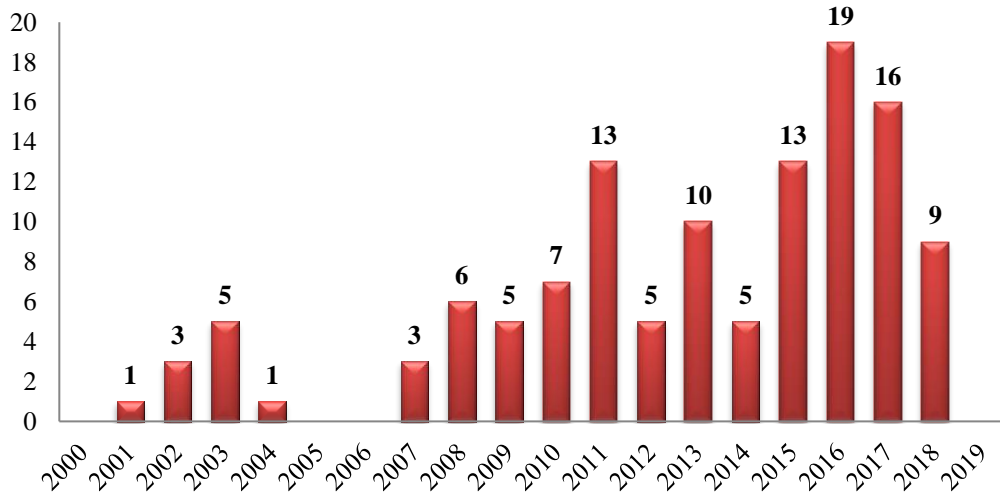
529 lisansüstü tezin 484'ü Türkçe, 44'ü ise İngilizce yazılmıştır. İngilizce yazılan tezlerin oranının düşük olması eğitim dili İngilizce olan bölümlerin sayısının azlığı ve öğrencilerin genellikle eğitim dili Türkçe olan bölümlerde lisansüstü çalışma yapmayı tercih etmesinden kaynaklıdır. İngilizce olarak yazılan 44 tezden 8'i doktora, 36'sı ise yüksek lisans tezidir. Almanca olarak yazılan bir yüksek lisans tezi bulunmaktadır.

Grafik 3: Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

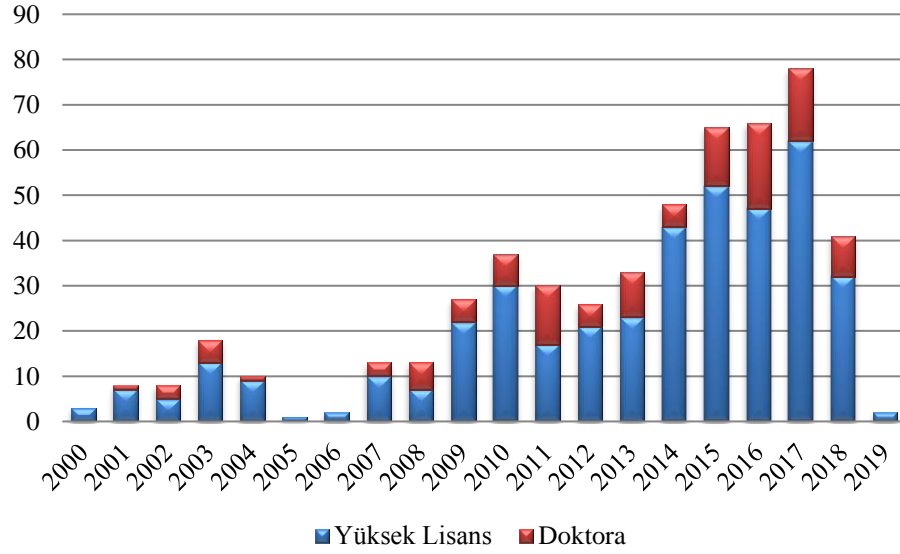
2000-2019 yılları arasında konu ile alakalı toplam 408 yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Grafikte görüldüğü üzere yüksek lisans tezlerinin oranında 2014 yılından sonra önemli bir artış meydana gelmiştir. 2008 ve öncesi süreçte hazırlanan yüksek lisans tezlerinin yılbaşına düşen ortalaması düşük iken, 2014 ve 2017 yılları arasında yapılan tezlerin ortalaması yüksektir. Bu durum son yıllarda lojistik ile ilgili yapılan çalışmaların sayısında gözle görülür bir artış olduğunu göstermektedir. Ayrıca 2000, 2005 ve 2006 yılında lojistikle ilgili yüksek lisans tezi yazılma oranının düşük olduğu da dikkat çekmektedir.

Grafik 4: Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

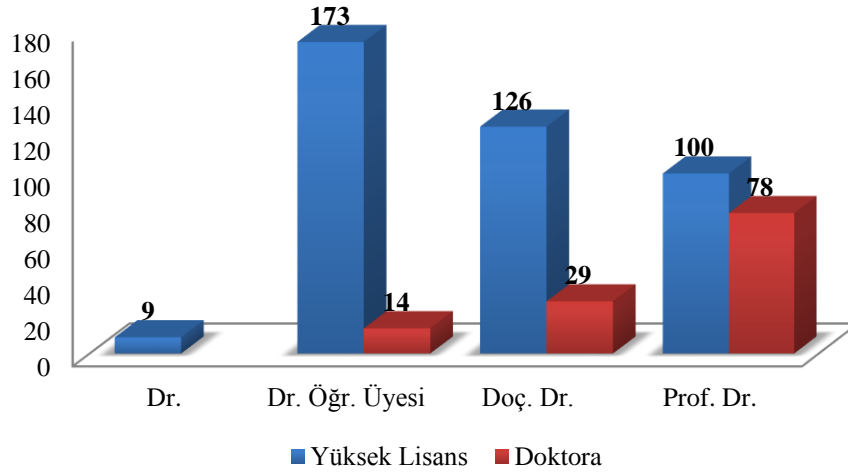
Çalışmanın zaman aralığı olan 2000-2019 yılları arasında lojistik ile ilgili 121 doktora tezi yapılmış olup, doktora tezlerinin en fazla hazırlandığı yıllar sırasıyla 2011, 2015, 2016 ve 2017 yıllarıdır. 2000, 2005 ve 2006 yıllarında lojistik ile ilgili hazırlanmış bir tez bulunmamaktadır. Yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi doktora tezlerinin ortalaması da 2010 ve öncesi yıllarda düşük, 2011 ve 2017 yılları arasında ise yüksek orana sahiptir.

Grafik 5: Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

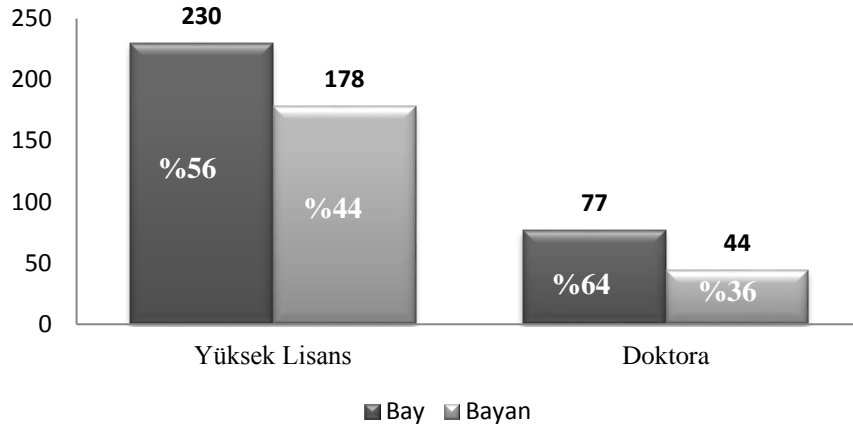
Grafikte YÖK Ulusal Tez Merkezinde yer alan ve lojistik ile ilgili olduğu tespit edilen 529 lisansüstü tezin yıllara göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre en fazla lisansüstü tez çalışması yapılan yıllar sırasıyla 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarıdır. En az lisansüstü tez çalışması yapılan yıllar ise sırasıyla 2000, 2005 ve 2006 yıllarıdır.

Grafik 6: Lisansüstü Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

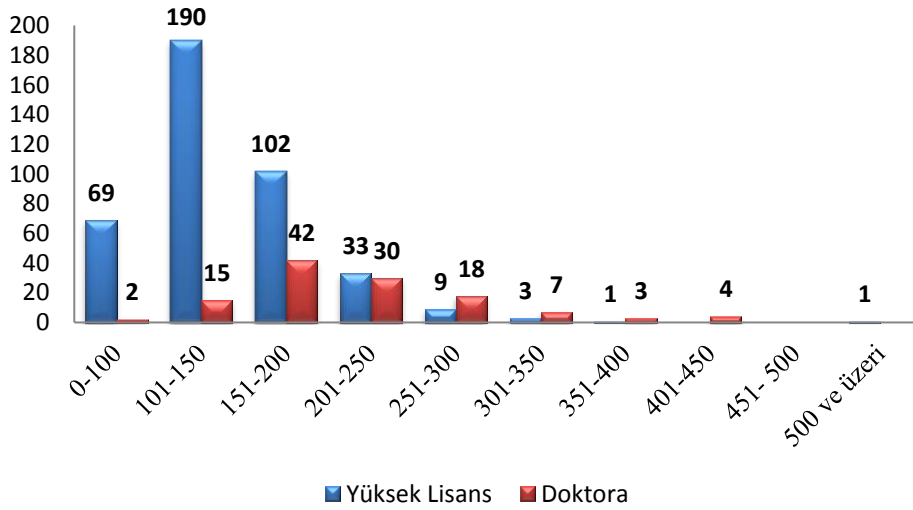
Lojistik alanında yapılan lisansüstü tezlerin danışmanlığını yürüten öğretim üyelerinin 178'i Prof. Dr. ünvanına, 155'i Doç. Dr. ünvanına, 183'ü Dr. Öğr. Üyesi ünvanına, 9'u Dr. ünvanına sahiptir. Grafikte de görüldüğü üzere Prof. Dr. ünvanına sahip olan öğretim üyelerinin hem yüksek lisans hem doktora hem de genel olarak lisansüstü tez danışmanlık oranı diğer ünvandakilere nazaran dengeli dağılım içindedir. Özellikle doktora tezleri dikkate alındığında bu durumun daha bariz olduğu görülmektedir. Prof. Dr. ünvanına sahip öğretim üyelerinden sonra en fazla tez danışmanlığını Dr. Öğr. Üyelerinin yaptığı görülmektedir.

Grafik 7: Lisansüstü Tezlerin Yazarlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Çalışmada analiz edilen 529 lisansüstü tez çalışmasının yazarlarının cinsiyetleri grafikte gösterilmiştir. Lisansüstü tez yazarlarının cinsiyet dağılımına bakıldığında erkeklerin kadınlardan hem yüksek lisans, hem de doktora seviyesinde daha fazla sayıda tez çalışması hazırladığı görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinde yazarların %56'sı erkek, %44'ü kadın; doktora tezlerinde ise %64'u erkek, %36'sı kadındır. Bu durumdan lojistik konusunun erkeklerin daha yoğun çalıştığı bir alan olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Grafik 8: Lisansüstü Tezlerin Sayfa Aralığı Dağılımı

Grafikte yüksek lisans tezlerinin sayfa aralıklarına göre dağılımı gösterilmektedir. Yüksek lisans tezlerinin 190'ı 101 ile 150 sayfa aralığında yazılmıştır. Yüksek lisans tezlerinde sayfa aralığı olarak en yüksek oran 101-150 sayfa aralığındadır. Hazırlanmış olan yüksek lisans tezleri arasında 400 sayfanın üzerinde olan bulunmamaktadır. Doktora tezlerinin sadece 15'i 101-150 sayfa aralığında yazılmıştır. Lojistik ile ilgili 101 sayfadan az hazırlanmış doktora tezi bulunmamaktadır. Diğer yandan 400 sayfadan fazla hazırlanmış yüksek lisans tez çalışması bulunmazken, doktora tezlerine bakıldığında ise azda olsa hazırlandığı görülmektedir. Doktora tezlerinin en fazla hazırlandığı sayfa aralığı 42 adet tez çalışması ile 151-200 sayfa aralığıdır. Grafikten doktora tezlerinin genellikle 201 ile 350 sayfa aralığında yazıldığı sonucunu çıkarılmaktadır. Lojistik alanında

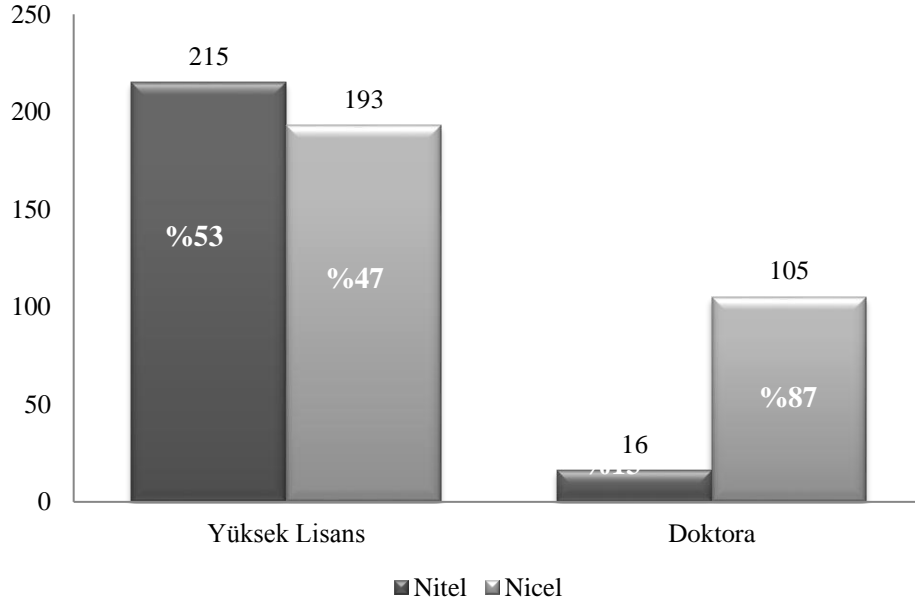
hazırlanan lisansüstü tezlerin sayfa sayısı 205 adet çalışmada 101-150 aralığında yer almaktadır. Diğer yandan 451-500 sayfa aralığında yüksek lisans tezi hazırlanmadığı görülmektedir. 101 sayfadan az hazırlanmış 69 yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Lisansüstü tezlerin sayfa sayıları incelendiğinde büyük kısmının 101 ile 250 aralığında olduğu da görülmektedir.

Tablo 2: Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konularına Göre	Yüksek Lisans		Doktora	
	Sayı	%	Sayı	%
Yeşil Tedarik Zinciri	7	2,0	2	2,1
Lojistik Maliyetler	11	3,2	6	5,2
Tedarik Zinciri Yönetimi	57	14,3	18	15,1
E-Lojistik	11	3,1	1	1,1
Lojistik Yönetimi	46	11,3	8	6,8
Lojistik	76	19,1	28	23,6
Tersine Lojistik	25	6,0	10	8,1
Lojistik Köyler	16	4,3	2	2,2
Nakliye	80	20,2	16	13,2
Lojistik Performans	50	12,0	22	18,2
3. Parti - 4. Parti Lojistik	18	2,2	3	2,1
Lojistik Kümelenme	2	0	2	2,0
Entegre Lojistik	1	0	1	1,0
Lojistik Konum-Yer Seçimi	8	2,1	2	2,1
Toplam	408	100	121	100

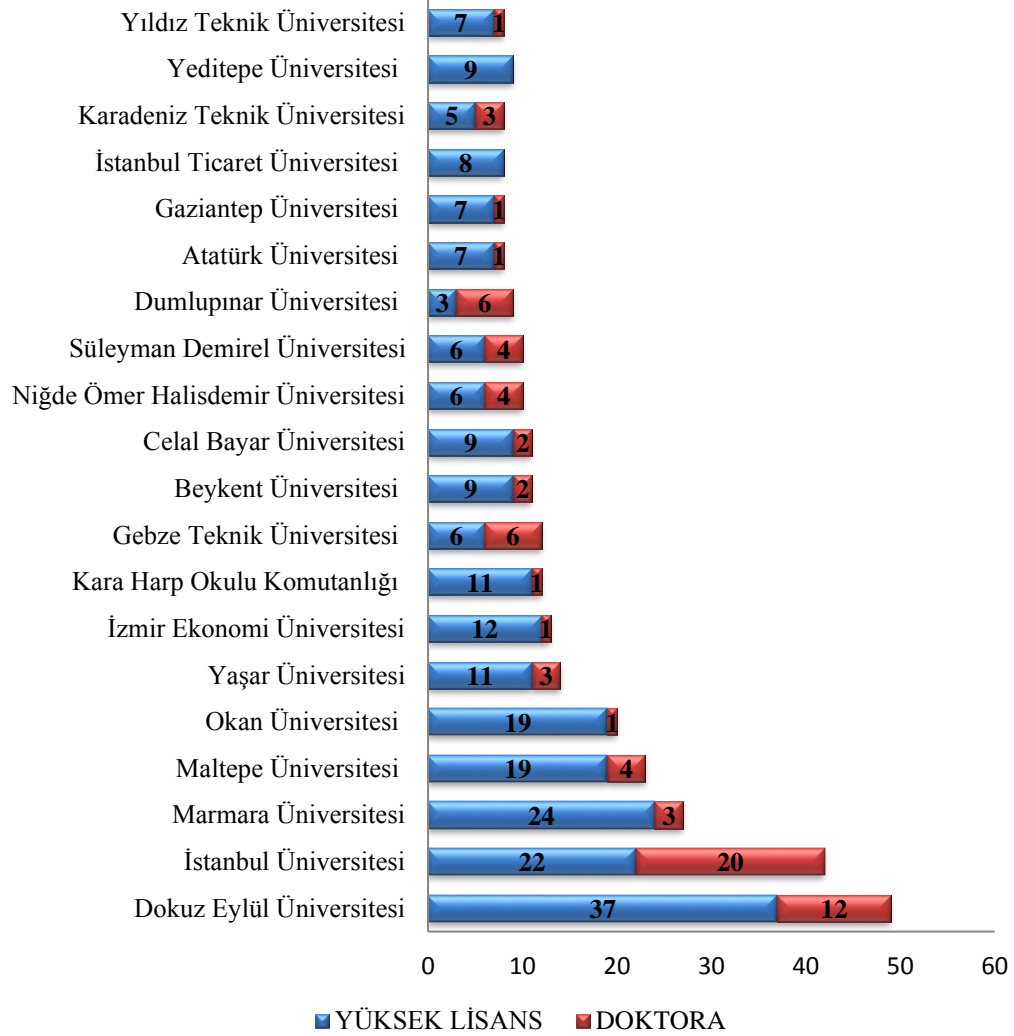
Lojistik konulu lisansüstü tezlerin alt başlıklarının dağılımı Tablo 2’de yer almaktadır. Yüksek lisans alanında çalışma konularının nakliye, lojistik performans ve tedarik zinciri yönetimi üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu oranda ilk sırada %20,3 ile nakliye yer almaktadır. %14,3 ile tedarik zinciri yönetimi ise ikinci sırada bulunmaktadır. En düşük oranlara sahip başlıklar ise entegre lojistik, lojistik alanında kümelenme ve yeşil tedarik zinciri alanlardır. Doktora çalışmalarında en yüksek oran %23,6 ile lojistik ana başlığında yer alırken en düşük oran ise entegre lojistik alanındadır. Genel olarak lisansüstü çalışmaların dağılımına bakıldığında en yüksek oranın lojistik ana başlığında olduğu görülmektedir.

Grafik 9: Lisansüstü Tezlerin Tercih Edilen Araştırma Yöntemi

Lojistik konulu yayımlanan lisansüstü tez çalışmalarında tercih edilen araştırma yöntemleri Grafik 9'da yer almaktadır. Yüksek lisans alanında hazırlanan tezlerin %53'ü nitel tabanlı, %47'si ise nicel tabanlı olarak yer almaktadır. Nicel tabanlı tez çalışmaları özellikle model tasarımı yapılan SPSS, Lojistik Regresyon, Faktör Modelleme yöntemi ile ele alınan istatistiksel verilere dayanan çalışmalardır. Doktora alanındaki çalışmaların %13'ü nitel tabanlı, %87'si ise nicel tabanlı olarak belirlenmiştir. İstatistiksel model yer alan tezlerin doktora düzeyinde yüksek lisansa göre daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Grafik 10: İlk 20 Üniversitenin Lisansüstü Tez Çalışmalarının Dağılımı

Grafik 10'da lisansüstü tez çalışmalarının hazırlandığı kurumlara göre sıralaması yer almaktadır. Grafikte ilk 20 üniversitenin sıralaması bulunmaktadır. Doktora alanında en fazla tez İstanbul Üniversitesi (20) bünyesinde hazırlanmıştır. İkinci sırada ise Dokuz Eylül Üniversitesi (12) yer almaktadır. Lojistik alanında yapılan lisansüstü çalışmaların bütünü ele alındığında ise ilk sırada Dokuz Eylül Üniversitesi bulunmaktadır. İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Maltepe Üniversitesi ise sıralamanın üst kısmında yer alan diğer üniversitelerdir.

Şekil 1: Lojistik Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kelimelerine Yönelik Kelime Bulutu

Anahtar kelimeler incelendiğinde en çok kullanılan anahtar kelime 33 kez yer alan “lojistik” olmuştur. İkinci sırada 15 sefer kullanılan “lojistik regresyon” ve “lojistik köy” kelimeleri gelmektedir. “Tedarik Zinciri” ve “Tersine Lojistik” anahtar kelimelerinin ise 5 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Anahtar kelimelerin kullanım yoğunluğuna göre aktarıldığı kelime bulutu Şekil 1’de yer almaktadır.

4.SONUÇ

Bu çalışma YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayımlanan lojistik alanındaki lisansüstü tezlerde meydana gelen değişimi bibliyometrik analiz ile göstermeyi amaçlamıştır. Yapılan tarama neticesinde 2000-2019 döneminde işletme alanında lojistik konulu 529 lisansüstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Yapılan araştırmada işletme alanında çalışmaların 2000’li yıllarda başladığı belirlenmiştir. Çalışmada 2000-2019 sürecinde hazırlanan tez sayısındaki meydana gelen değişim ve gelişim gösterilmeye çalışılmıştır. Araştırma dönemi incelendiğinde lojistik çalışmalarına yönelik sayısal değişim görülmektedir. 2000’li yıllardan önce işletme alanında lojistik konulu herhangi bir tez çalışması bulunmamaktadır. Sonraki süreçte ise çalışmaların doğrusal şekilde arttığı ifade edilebilir. Bu durum üzerinde bilgiye ulaşımın kolaylaşması ve enstitülerde öğrenim gören lisansüstü öğrenci sayısındaki artışın etkisi söz konusudur. 2014 yılından sonra tez çalışmalarında görülen artış Türkiye’de lojistiğin öneminin bu tarihten itibaren daha da arttığını göstermektedir. Hazırlanan tez çalışmalarının büyük kısmı nitel yapıda olup veri toplama tekniği olarak ikincil veriler kullanılmıştır. Bu açıdan alanda nicel tez çalışması hazırlanması hususunda bir eksiklik olduğunu ifade edilebilir. Nicel çalışmalarda daha büyük örneklemeler kullanıldığı ve istatistiksel modellemelerden yararlandığından dolayı elde edilen sonuçların genellenebilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle gelecekte yapılacak çalışmalarda nicel araştırma yönteminin tercih edilmesi bu alandaki bir eksikliği giderebilecektir. Anahtar kelime analizi incelendiğinde çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelime “lojistik” iken, “lojistik regresyon analizi” anahtar kelimesinin 2010 yılından sonra çok defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Ampirik çalışmalarda yaşanan artış eğilimiyle birlikte “panel veri analizi”, “faktör analizi”, “temel bileşenler analizi” gibi kavramların da kullanıldığı görülmektedir.

Çalışmada tezlerin hangi konular üzerine yoğunlaştığı da incelenmiştir. Buna göre en fazla lojistik performans konusu çalışılmıştır. Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle rekabet koşulları giderek yoğunlaşırken ticaret hacmi de genişlemektedir. Genelde meydana gelen değişim yerele de küyerelleşme adıyla yansımaktadır. Artan rekabet ortamı bölgeleri daha ön plana çıkartırken lojistik hareketliliğin de yükselmesine yol açmaktadır. Son yıllarda artış gösteren lojistik köyler (merkezler) bu çerçevede dikkat çekmektedir. Daha önce ele alınan “Tedarik Zinciri Yönetimi ve Lojistik Alanındaki Makalelerin Bibliyometrik Analizi” adlı çalışmasında; Suvacı (2017), benzer bir sonuç elde etmiştir. Çalışmada lojistik köylerin (merkezler) üzerinde en fazla yoğunlaşılan alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lojistik köylerin akademik çevrelerce ele alınmasının en temel sebebi olarak Ulaştırma Bakanlığı’na yayımlanan ve 2023 yılına kadar 17 lojistik merkezin oluşturulacağı plan gösterilebilir. Günümüzde de bu merkezlerden bir kısmının tamamlanmış olması (Halkalı, Samsun, Uşak) konuyla ilgili çalışmaların yapılabilmesini sağlamaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezinde yayımlanan lojistik konulu tez çalışmalarının sayısı ele alındığında tez çalışmaları en fazla Dokuz Eylül ve İstanbul Üniversitelerinde hazırlanmıştır. Marmara ve Maltepe Üniversitesi bu üniversiteleri takip etmektedir. Bibliyometrik analiz yöntemi ile elde edilen sonuçların düzenli olarak tekrarlanması ve bu yöntemin farklı veri tabanları üzerinden uygulanması, lojistik konusundaki güncel trendlerin takibini sağlayacak ve alanın gelişimine yardımcı olacaktır. Diğer yandan çalışmanın genişletilerek farklı alanlarda yayımlanan lojistik konulu lisansüstü tezlerin de incelenmesi disiplinler arasında meydana gelen farklılığın gözlemlenmesi bakımından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKDEVE, E. ve KÖSEOĞLU, M.A. (2013). “İş Etiğinin Akademik Örüntüsü Nasıl Gelişiyor? Türkiye’deki Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Araştırma”, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 1: 351-365.
- AKTAN, O. (2014). “Stratejik Planlama Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(1): 12–31.
- ALKAN, G. (2014). “Türkiye’de Muhasebe Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma (1984-2012)”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 41–52.
- BAYIN, G. (2015). “Türkiye’de Sağlık Turizmi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Değerlendirmesi”, *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17 (28): 49–55.
- BENLİĞİRAY, S. (2012). “Araştırmacıların Bankacılık Alanına Bilimsel Katkıları: Bankacılık Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlere İlişkin Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(6): 26–46.
- BEŞEL, F. (2017). “Türkiye’de Maliye Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (2003-2017)”, *International Journal of Public Finance*, 2(1): 27-62.
- BEŞLİ, S. (2004). “Lojistik”, *DTM İGEME Yayınları*, Ankara.
- CANBULAT, T., AVCI, G. ve SİPAHİ, S. (2016). “ABD ve Kanada’da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2): 351-370.
- ÇABUKOĞLU, M. ve YARDIMCIOĞLU, F. (2017). “Türkiye’de İktisat Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi (1978- 2017)”, *Uluslararası Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi, Bosna, PESA*.
- ÇANCI, M. ve ERDAL, M. (2003). *Lojistik Yönetimi, UTİKAD Yayınları, İstanbul*.
- ÇELİKKAYA, S. (2018). “İsparta Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir İnceleme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(32): 143-155.
- COŞKUN, İ., DÜNDAR, Ş. ve PARLAK, C. (2014). *Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013)*, *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2): 375 – 396.
- DEMİRKOLLU, S. (2001). “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Lojistik”, *Ar-ge İnfö İGEME*.
- DURAN, G. (2017). “Kargo Hizmetlerinin Tüketici Davranışlarına Etkisi Üzerine Bir Uygulama”, *Strategic Public Management Journal*, 3: 109-123.
- DURMUŞ, M.E. ve KAYA, S. (2018). “Türkiye’de Vakıflar Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (1984-2016)”, *Vakıflar Dergisi*.
- DURUKAN, H., YUNUS A. ve ŞEN S. N. (2015). “Türkiye’de 2000- 2014 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 62–77.
- FAHİMNİA, B., SARKİS, J. ve DAVARZANI, H. (2015). “Green Supply Chain: A Review And Bibliometric Analysis”, *International Journal of Production Economics*, 162: 101-114.
- GEORGİ, C., DARKOW, I. ve KOTZAB, H. (2013). “Foundations Of Logistics And Supply Chain Research: A Bibliometric Analysis Of Four International Journals”, *International Journal of Logistics Research and Applications*, 16(6): 522-533.
- GÜL, İ., YEŞİLTAŞ, A. ve KEKLİK, B. (2015). “Sağlık Yönetimi Lisansüstü Programlarında Yapılan Tezlerin Profili”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13): 231–34.

- GÜNGÖRMÜŞ, A. H. (2016). “Türkiye’de Muhasebe Standartlarına Yönelik Yazılan Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (25): 347–62.
- KAN, M.O. (2017). “Türkiye’de Akademik Yazma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6/2:1037-1045.
- KARADAĞ, E. (2009). “Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik Açından İncelenmesi”, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3):75-87.
- KAVAKÇI, S. ve YARDIMCIOĞLU, F. (2018). “Türkiye’de İbni Haldun Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi”, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 140-174.
- KÜÇÜK, O. (2011). Lojistik İlkeleri ve Yönetimi, Seçkin Yayınları, Ankara.
- KÜÇÜK, S. (2002). “Osmanlı Üzerine Tezler: Bibliyografya ve İstatistik”. Hacettepe Üniversitesi, YL Tezi.
- KÜÇÜKOĞLU, A. ve OZAN, C. (2013). “Sınıf Öğretmenliği Alanındaki Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi”, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 4(12).
- KOBU, B. (2003). Üretim Yönetimi, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
- LANGFORD, J.W. (1995). “Logistics Principles and Applications”, McGraw-Hill Corporation, New York.
- MENDEŞ P., İŞİL, E., ŞEN, Y. ve YEKE, S. (2015). “Yönetim ve Organizasyon Alanında Bir Bilim Dalında 2004-2015 Yılları Arasında Yönetilmiş Lisansüstü ve Tezlerin İncelenmesi”, İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi, 26(79): 20-56.
- NERGİZ, H. G. (2014). “Türkiye ’ de Lisansüstü Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (1990-2013)”, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 212–21.
- ÖZİNÖNÜ, A. K. (1970). Growth in Turkish Positive Basic Sciences, 1933-1966 Middle East Technical University, Ankara.
- PRITCHARD, A. (1969). “Statistical Bibliography or Bibliometrics”, Journal of Documentation, 25(4): 348-349.
- SELÇUK, M. ve YARDIMCIOĞLU, F. (2017). “İslam Ekonomisi ve Finansı Alanında Türkiye’de Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi”, Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi, 3(3): 63-78.
- STOCK, J.R. ve LAMBERT, D.M. (2001). Strategic Logistics Management, McGraw-Hill.
- SUVACI, B. (2016). “Sosyal Bilimler Veri Tabanında Yayımlanan Lojistik ve Tedarik Zinciri Makalelerinin Bibliyometrik Profili”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25: 263-281.
- TATLI, S. ve ADIGÜZEL, O.C. (2012). “Türkiye’deki Lisansüstü Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Bir İncelemesi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1):143-150.
- TAYFUN, A. (2016). “Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz”, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi 1, 1: 50–69.
- UYGUN, S. (2012). “Eğitim Tarihi Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Analizi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 33(2): 263-282.
- YAZICI, M. ve BEKERECİ, Ü. (2016). “Fen Bilimleri Eğitimi Alanında 2012-2014 Yılları Arasında Yapılan Doktora Tezleri Üzerine İstatistiksel Bir Araştırma”, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1): 263-275.
- WEGNER, S.M. ve KEMMERLING, R. (2010). “Handling Nonresponse in Logistics Research”. Journal of Business Logistics, 31(2): 357-381.